

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (Республіка Латвія)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Sankiri University (Туреччина)
Kirsehir Ahi Evran University (Туреччина)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
присвяченої 30-ій річниці Незалежності України та
95-ій річниці від дня заснування Інституту педагогіки НАПН України*

21-22 вересня 2021 року

Київ - 2021

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (Республіка Латвія)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Sankiri University (Туреччина)
Kirsehir Ahi Evran University (Туреччина)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

«СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

присвяченої 30-ій річниці Незалежності України та
95-ій річниці від дня заснування Інституту педагогіки НАПН України

21-22 вересня 2021 р.

Київ
«Видавництво Людмила»
2021

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 12 від 18 жовтня 2021 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, вчений секретар Інституту педагогіки НАПН України

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Базиль Людмила Олександрівна, доктор педагогічних наук, доцент, учений секретар Інституту ПТО НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор

Попов Роман Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент

Алексєєва Світлана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Шелестова Людмила Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Барановська Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Кравчук Ольга Павлівна, кандидат педагогічних наук

Загорулько Марина Олександрівна

Тетик Валентина Романівна

Ліпчевська Інна Леонідівна

С95 Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 вересня 2021 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 247 с.

ISBN 978-617-8071-10-3

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (21-22 вересня 2021 р.), присвяченої 30-ій річниці Незалежності України та 95-ій річниці від дня заснування Інституту педагогіки НАПН України.

У матеріалах конференції розглянуто питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів; психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики: зарубіжний досвід; трансформаційних процесів в освіті XXI століття: дистанційне та змішане навчання; формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам.

УДК 37.02(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-8071-10-3

© Інститут педагогіки НАПН України, 2021

© «Видавництво Людмила», 2021

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ермошин, Ю. А. (2010). *Обучение специалистов в области международных отношений профессиональному дискурсу (жанр официальных публичных выступлений)*. Відновлено з <https://www.disscat.com/content/obuchenie-spetsialistov-v-oblasti-mezhdunarodnykh-otnoshenii-professionalnomu-diskursuc>
2. Лазарев, В. С., Ставринова, Н. Н. (2006). Критерии и уровни готовности будущего педагога к исследовательской деятельности. *Педагогика*, 2, 51–59.
3. Пассов, Е. И. (2002). Культуросообразная модель профессиональной подготовки учителя: философия, содержание, реализация. *Иноземні мови*, 4, 3–19.
4. Ціватий, В. Г. (2004). Дипломатія і підготовка дипломата ХХІ століття: традиції, інновації, моделі. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*, 10(1), 11–31.

Bychkova V. V.

*Kyiv National University of Technologies and Design
(Kyiv, Ukraine)*

Babenko O. V.

*Kyiv National University of Technologies and Design
(Kyiv, Ukraine)*

KEY CHALLENGES FOR THE HIGHER EDUCATION IN THE 21ST CENTURY

Spreading Coronavirus disease 2019 (COVID-19) caused a lot of difficulties and inconveniences in many aspects of people's lives in all over the world. One of the most affected areas is education. In many countries authority bodies began to implement quarantine measures to prevent the increase in the number of patients and deaths from the disease. Almost all educational institutions had been closed worldwide. They were forced to move to a distance learning process in a short time.

The objective of the paper deals with the key challenges for the higher education in the 21st century.

The readiness for this process was different; there were purely technical problems — the lack of the Internet, computers, and educational materials in the network.

The main questions that arose in the participants of the educational process were:

1. How to communicate with all the students together?
2. Which platform or software to use to be comfortable and effective for everyone?
3. How to simplify and make more understandable the supply of material?
4. How students and teachers can quickly master unfamiliar devices and programs?
5. Where to get or how to create high-quality and effective training manuals?

Moreover, an additional complication was that the transition to distance education was forced to be rapid and sudden. Online learning involves careful tracking how students are going to maintain the different types of interactions that are important to the learning process. This approach recognizes learning as a social and cognitive process, not just a matter of information transfer.

Those who have created online programs over the years attest that effective online studying is aimed at becoming a learning community and supporting students in both studying and social provision.

The typical time to plan, prepare, and develop a fully online university course is six to nine months before it begins. Teachers tend to feel more comfortable learning online for the second or third iteration of their online courses. Thus, there is an important difference between the usual, everyday type of effective online learning and what we do in a hurry with minimal resources and limited time: emergency distance learning (Кухаренко, Бондаренко 2020, с.11).

The transition to an emergency distance course requires teachers to take greater control over the process of designing, developing and implementing a course. Teacher support groups have been set up

to help teachers master distance learning technologies. They play an important role in the learning process of students, helping teachers to develop personal or interactive learning experiences.

Teachers who seek support typically have different levels of digital proficiency and are often accustomed to individual support when experimenting with online tools. Institutions need to rethink the implementation of the unit to support training and work during the crisis. They must find ways to meet the institutional need for continuity of learning by helping teachers develop online and teaching skills.

The quick approach required for an emergency distance course can reduce the quality of the courses provided. Online courses created in this way should not be mistaken for long-term solutions, but should be taken as a temporary solution to an urgent problem. This is especially true of the comprehensibility of learning materials, which cannot be compromised during an emergency distance course.

A forum can also be created for students to facilitate adaptation to a new way of learning. Many students find discussion forums difficult and spend a lot of time preparing answers, while others do not write at all, feeling frightened or saying they do not see the point. But well-organized ones can help students compare answers, express fears, see that other students and their teachers are present, formulate their learning in their own words, and thus integrate the lesson with their existing knowledge, navigate meanings and interpretations.

So, pandemic caused many challenges and changes in most of the industries. The IT industry was the first to respond to the needs of teachers and students: the capacity of channels was increased, and a large number of services and tools for learning appeared. ZOOM software has become very popular for video conferencing, numerous blogs with recommendations on training have been published on social networks, and distance learning courses have been conducted on the development of training resources and the organization of training. This was also positive psychologically, because during the quarantine the students did not have the opportunity to communicate with their classmates and friends, for a long time they were in a confined space. Teachers actively recorded their own video lessons and used online "ready-made" lessons from colleagues, so they tried to create a familiar atmosphere of a live lesson.

An important role in the organization of distance learning belongs to the material and technical support of the educational process: constant access to the Internet, the presence of a computer or laptop, tablet or smartphone for teachers and students. At the same time, it is important to keep in mind the teacher's willingness to work remotely, his level of mastery of ICT-competencies and distance learning methods. Unfortunately, most students, their parents and teachers were not ready for such changes in the educational process, which was confirmed by a survey conducted among teachers and parents by the State Education Quality Service of Ukraine (2).

According to that, among the problems that most complicate the organization of distance learning, first of all the heads of educational institutions see the lack of experience in the use of special training programs and electronic platforms (71%), 25% lack experience in the organization of distance learning.

Also, one of the factors, that have the most negative impact on the organization of distance learning, is using digital technologies, the majority of managers who participated in the survey (56%) mentioned limited access of students to the Internet and the lack of digital devices (53%). 42% of managers complained about the lack of digital infrastructure in the educational institution, more than 40% reported unreliable/slow connection to the Internet at school, 35% indicated that the institutions have limited / no technical support for distance learning. A significant proportion of managers (40%) among the factors influencing the poor quality of distance learning is called low student motivation. 12% see difficulties in organizing distance learning due to low digital competence of teachers.

In general, the respondents assessed the effectiveness of distance learning as follows: 67% of heads of educational institutions who took part in the survey said that distance learning is less effective than learning in an educational institution, about 30% believe that elements of distance learning should be one of the most commonly used tools for teacher-student interaction, only 1% of managers rate distance learning as more effective, 4% of respondents believe that distance and full-time learning are equally effective.

Conclusion. After the easing of quarantine in the world, it became clear that humanity has entered a new stage of development, where distance learning will play a major role. Therefore, it is important to analyze the results of the distance learning process and identify priority ways to develop online education.

The COVID-19 crisis has shown educational institutions that the integration of blended and distance learning into the educational process is a long process that requires qualified teachers.

Among the problems that most complicate the organization of distance learning:

—lack of experience in organizing distance learning and the use of special training programs, electronic platforms;

—limited access of students to the Internet and the lack of their digital devices;

—insufficient digital infrastructure in the educational institution;

—unreliable/slow connection to the Internet at school;

—limited/no technical support for distance learning;

—low digital competence of teachers and low motivation of students.

Proposals provided by the State Education Quality Service to improve the quality of education during distance learning:

—to develop a single online learning platform for primary school students;

—to introduce training of heads of educational institutions on the development of skills in the use of digital technologies of institution management in the conditions of distance learning

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кухаренко, В. М, Бондаренко, В. В. (Ред.). (2020). *Екстрене дистанційне навчання в Україні*: Монографія. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня».

2. *Аналітична довідка щодо організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти в 2020/2021 навчальному році* (за результатами онлайн-анкетування учасників освітнього процесу) (2021). Державна служба якості освіти України. Відновлено з <https://new.sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Analitichna-dovidka-lyutiy-2021.pdf>.

Бурда М. І.

Інститут педагогіки НАПН України

(Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ПРАКТИКООРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ГІМНАЗІЇ

I. *Загальні особливості методики.* Зміст математичної освіти включає два компоненти – теоретичний (логічна організація матеріалу – поняття, аксіоматичний підхід, властивості і ознаки, доведення, виведення наслідків) і прикладний (застосування математики до розв’язання практичних проблем). Реформи змісту, які проводилися, стосувалися пріоритету цих компонентів, питомої їх ваги у навчанні, що суттєво впливало на результати навчання. Загальна вимога на сьогодні – збільшення у змісті математичної освіти питомої ваги прикладного компонента, який забезпечуватиме здатність учня успішно діяти в навчальних і життєвих ситуаціях, провадити майбутню професійну діяльність. Відповідно вимоги до результатів навчання включають змістову, діяльнісну і ціннісну складові. Значно більше уваги звертається на діяльнісну і ціннісну складові (розпізнавати проблеми, які можна розв’язати засобами математики, будувати та досліджувати простіші математичні моделі реальних об’єктів, процесів і явищ, складати плани розв’язання проблем, критично оцінювати отримані результати, робити правильні висновки тощо). Ціннісна складова стосується сучасних суспільно-економічних запитів, сприяє виробленню в учнів ціннісних орієнтацій, правильної поведінки стосовно енергоресурсів, свого здоров’я, своїх фінансів, навколишнього середовища, стосунків між людьми.

Parkhomenko O. Ya., Babenko O. V.	
For and against online and blended learning.....	106
Паламарчук В. Ф.	
Трансформаційні процеси в сучасній освіті: моделі випереджального розвитку.....	108
Пономаренко О. Д.	
Формування читацького інтересу молодших школярів на уроках літературного читання в умовах дистанційного навчання.....	112
Слижук О. А.	
Вивчення сучасної української прози в 5-6 класах гімназії в умовах змішаного навчання.....	115
Собченко Т. М.	
Виклики та перспективи змішаного навчання в закладах вищої освіти України.....	117
Трубачева С. Е.	
Дидактичні принципи в проєктуванні змішаного навчання.....	119
Франчук Т. Й.	
Проєктні технології як засіб самореалізації дітей з особливими освітніми потребами в умовах змішаного навчання.....	122
Чорноус О. В.	
Змішане навчання в умовах проєктування інформаційно-комунікаційного складника освітнього середовища гімназії	125
Шелестова Л. В.	
Змішана форма організації навчання в сучасній школі.....	126
Шпарик О. М.	
Підходи до організації освітнього процесу в умовах непрогнозованих впливів.....	128

ФОРМАЛЬНА, НЕФОРМАЛЬНА, ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Алексєєва С. В.	
Дидактичний концепт сучасної освіти в інформаційному суспільстві.....	131
Загорулько М. О.	
Вплив пандемії COVID-19 на формальну шкільну освіту.....	133
Тишковець М. Д.	
Форми і методи навчання вчителів нової української школи Форми і методи післядипломного навчання вчителів.....	135
Ткачов С. І., Ткачов А. С.	
Неформальне навчання в контексті реалізації концепції неперервної освіти фахівця впродовж усього життя.....	137

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ, ТЕХНОЛОГІЇ, МЕТОДИКИ, МЕТОДИ, ПРИЙОМИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Andrejeva Rita	
The development of creation and business acumen in preschool.....	140
Babenco O. V.	
Contemporary communication and multimodal meaning-making in language education....	142
Babenco O. V.	
Online service learningapps.org as an effective platform for the formation of students' foreign language communicative competence.....	144
Балануца О. О.	
Творчий розвиток майбутніх дипломатів у процесі професійної підготовки.....	146
Vychkova V. V., Babenko O. V.	
Key challenges for the higher education in the 21st century.....	148